

Гузенко Т.С.

*кандидат економічних наук, доцент,
Сумський національний аграрний університет*

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ НА ПРИКЛАДІ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Як свідчить практика останніх років, більша частина внутрішньої політики України залишилась незмінною. За даними дослідження ОЕСР «Моніторинг та оцінка сільськогосподарської політики 2018» [2], нами складено табл. 1, де згруповані оціночні показники рівня державної фінансової підтримки сільськогосподарських товаровиробників України.

У відповідності до Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України» [3], фінансова підтримка аграріїв може бути розподілена наступним чином:

- фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів;
- державна підтримка галузі тваринництва;
- фінансова підтримка фермерських господарств на поворотній основі.

Окремо виділяються такі напрями як: державна підтримка розвитку хмелярства, закладення молодих садів, виноградників та ягідників і нагляд за ними, часткова компенсація вартості електроенергії, використаної для поливу на зрошуваних землях та, з 2017 р., фінансова підтримка сільськогосподарських товаровиробників, що здійснюється за рахунок коштів загального фонду.

Як свідчать проведені розрахунки, в боротьбі за додаткові фінансові та інвестиційні ресурси, що можуть бути спрямовані на розвиток сільськогосподарських товаровиробників, Сумська область значно поступається іншим регіонам України, зокрема – Вінницькій, Дніпропетровській, Київській, Кіровоградській, Полтавській, Харківській, Хмельницькій та Черкаській областям.

Загальна сума отриманих коштів державної фінансової підтримки сільськогосподарських підприємств Сумської області становить 52 308,0 тис. грн. або 1,8% від загальної суми за трьома основними програмами.

Таблиця 1

Державна підтримка сільського господарства України

Показники	В сер. за 1995- 1997	В сер. за 2015- 2017	2015	2016	2017
Загальна вартість с-г продукції, млн. грн.	13085	25648	25701	26354	28488
Загальна вартість споживання, млн. грн.	9090	15876	16042	16171	15415
Оцінка підтримки виробника (PSE), млн. грн.	-1169	-2112	-2016	-2278	-2043
Відносний показник оцінки підтримки виробника (% PSE),%	-7,5	-7,7	-7,5	-8,5	-7,1
Оцінка загального обслуговування (GSSE), млн. грн.	303	121	115	110	139
Оцінка підтримки споживача (CSE), млн. грн.	1950	1701	1813	1903	1387
Номинальний коефіцієнт захисту (NPC),%	0,82	0,89	0,88	0,88	0,91
Загальна оцінка підтримки (TSE), млн. грн.	-866	-1991	-1901	-2168	-1904
Частка підтримки у ВВП (TSE% of GDP),%	-1.6	-2.0	-2.1	-2.3	-1.8
Дефлятор ВВП (GDP deflator, 1995-97=100)	100	2094	1929	2260	-

Джерело: складено за даними [2]

Таблиця 2

**Узагальнюючі дані щодо державної підтримки
сільськогосподарських товаровиробників Сумської області
за 2015-2017 рр., тис. грн.**

Вид прямої підтримки (безповоротна та поверотна)	Україна, тис. грн.	Сумська область		
		Кінцеві обсяги, тис. грн.	Питома вага, %	Місце області за обсягом отриманих коштів
2015 р.				
Фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів	300 000,0	13110	4,4	11
Державна підтримка галузі тваринництва	215000,0	26738,0	12,4	8
Обсяг фінансової підтримки фермерських господарств на поверотній основі	25600,0	704,0	2,75	16
Разом	540600,0	40552,0	7,5	10
2016 р.				
Фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів	285000,0	13256,4	4,65	9
Державна підтримка галузі тваринництва	30000,0	2318,5	7,73	4
Обсяг фінансової підтримки фермерських господарств на поверотній основі	15819,2	477,7	3,01	16
Разом	330819,2	16052,6	4,85	9

(Закінчення таблиці 1)

1	2	3	4	5
2017 р.				
Фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів	300000,0			
Державна підтримка галузі тваринництва	170000			
Обсяг фінансової підтримки фермерських господарств на поворотній основі	65000,0	2080,0	3,2	14
Разом	535000,0			

Джерело: узагальнено та розраховано автором на основі [4; 5; 6]

**Узагальнюючі дані щодо державної підтримки
сільськогосподарських товаровиробників Сумської області
за 2018 р., тис. грн.**

Вид прямої підтримки (безповоротна та поворотна)	Україна, тис. грн.	Сумська область		
		Кінцеві обсяги, тис. грн.	Питома вага, %	Місце області за обсягом отриманих коштів
Фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів	265 913,0	9 431,1	3,5	11
Державна підтримка галузі тваринництва	2 393 294,8	34 902,3	1,5	15
Обсяг фінансової підтримки фермерських господарств на поворотній основі	204 306,9	7 974,6	3,9	15
Разом	2 863 514,7	52 308,0	1,8	14

Джерело: узагальнено та розраховано автором на основі [4; 5; 6]

Підсумовуючи зазначимо, що на сьогодні державна підтримка сільськогосподарських товаровиробників здійснюється відповідно до декількох напрямів, проте система субсидування сільського господарства вимагає змін.

Так, враховуючи закордонний досвід, де на програми «зеленої скриньки» припадає 91% коштів в Австралії, 78% – в США, 59% – в країнах ЄС, зазначимо, що в Україні доцільно збільшити обсяги державної підтримки з «зеленої скриньки» та відповідно зменшувати грошові потоки з «жовтої скриньки».

Список використаних джерел:

1. Прудивус Л.В. Методичні підходи до оцінки ефективності державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників. *Економіка АПК*. 2017. № 4. С. 106-111.

2. Agricultural policy monitoring and evaluation 2018. ОЕСР. URL: https://www.oecd-ilibrary.org/agriculture-and-food/agricultural-policy-monitoring-and-evaluation_22217371 (дата звернення: 15.05.2019).

3. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України від 24.06.2004 № 1877-IV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1877-15> (дата звернення: 20.05.2019).

4. Про затвердження Розподілу бюджетних призначень, передбачених у державному бюджеті на 2015, 2016, 2017 рр. для фінансової підтримки заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів (КПКВК 2801030 «Фінансова підтримка заходів в агропромисловому комплексі шляхом здешевлення кредитів») / Міністерство аграрної політики та продовольства України. URL: <http://minagro.gov.ua/> (дата звернення: 15.05.2019).

5. Про затвердження Розподілу коштів, передбачених у державному бюджеті на 2015, 2016, 2017 рр. для надання фінансової підтримки фермерським господарствам на поворотній основі (КПКВК 2801460 «Надання кредитів фермерським господарствам») / Міністерство аграрної політики та продовольства України. URL: <http://minagro.gov.ua/> (дата звернення: 15.05.2019).

6. Про затвердження розподілу бюджетних коштів, передбачених за КПКВК 2801540 «Державна підтримка галузі тваринництва» для виплати часткової вартості закуплених для подальшого відтворення телиць, нетелей, корів вітчизняного походження та племінних телиць, нетелей, корів молочного, молочно-м'ясного і м'ясного напрямку продуктивності, племінних свинок і кнурців (класу «еліта»), племінних вівцематок, баранів, ярок у 2015, 2016, 2017 рр. / Міністерство аграрної політики та продовольства України. URL: <http://minagro.gov.ua/> (дата звернення: 15.05.2019).

7. Сільське господарство України. 2018: статистичний збірник / Державна служба статистики України. Київ, 2018. 245 с.

8. Про Державний бюджет України на 2018 рік: Закон України від 7.12.2017 р. № 2246-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2246-19> (дата звернення: 20.05.2019).